

*Schilderijen
over leven en oordeel*

Godfried Zöllner

Oorlog

Cahier 1

Oorlog

Oorlog is onze ziekte -
er zijn alleen verliezers.

Zoals de gestorven soldaat
die sierlijk ligt te zonnen

op het wiel van de houwitser.
Zijn huid steekt af

tegen de duisternis,
de kleur van grauw ijzer.

Hij heeft nog de kleur
en de glans van een jongen

in de sportschool en zijn spieren
lijken nog te kunnen spannen,

maar we weten echt beter,
hij is voer voor kanonnen.

De hospik zoekt verschrikt
een afgeschoten been -

waar is het heen?
We zoeken met hem mee,

voor de schijn - we blijven
hem het antwoord schuldig.

Oorlog

100 x 200 cm
2016

Sommige mensen zeggen dat je alleen van nature kunstenaar kunt zijn: *dat ben je of dat ben je niet, het talent heb je of je hebt het niet*. Je kunt hooguit werken aan vakmanschap en aan je bedrijfsvoering, maar als je niet als kunstenaar geboren bent, zeggen ze, zal je het niet worden ook.

Of die mensen gelijk hebben of niet, ik lijk met mijn carrière die stelling te onderstrepen. Ik doorliep de Rijksacademie en daarna heb ik een paar jaar het beroep van beeldend kunstenaar proberen vorm te geven, maar op een bepaald moment besloot ik om het anders te gaan doen. Ik werd meubelontwerper en kreeg vervolgens een goede positie in het bedrijfsleven. Maar blijkbaar kruipt het bloed waar het niet gaan kan... de verf riep me.

Het talent om te tekenen had ik als kind al, maar in mijn jonge jaren wist ik dat talent niet om te zetten in betekenisvolle kunstwerken. Nu ik rijk aan ervaring en levenswijsheid ben geworden, kan ik dat wel. Nu ben ik begonnen aan een bijzondere reeks schilderijen, die qua vorm, stijl en inhoud opvallen. Panelen van 1 x 2 meter, taferelen die gaan over het goed en het kwaad in de wereld, filosofische werken met titels als *Moederschap*, *Trouw*, *Geluk*, *Oorlog*, die de een doet gruwen en de ander tot nadenken aanzet. Het zijn zware onderwerpen, zeker, en de kleuren die ik gebruik maken mijn werk bepaald niet lichter, maar wie de tijd neemt om langer te kijken, die wordt beloond. Ik maak gebruik van het contrast. Niet zozeer in kleur, maar in betekenis: het geluk wordt sterker verbeeld door het ongeluk erbij te schilderen,

de bescherming wordt duidelijker door ook het onbeschermd te schilderen. Daarbij is niks eenduidig: de schilderijen zijn te lezen zoals je een goed gedicht leest: laag voor laag.

Mijn schilderijen passen misschien meer in de Duitse traditie, waar schilders als Otto Dix en Max Beckmann zware onderwerpen aandurfden, en misschien ook wel in de religieuze traditie van de Italiaanse Renaissance, het zijn in ieder geval geen schilderijen die makkelijk hun weg naar de Nederlandse huiskamer zullen vinden. Niet qua vorm en ook niet qua inhoud. De meeste mensen willen liever iets zonnigs en kleins boven de bank, iets abstracts. Nee, makkelijk maak ik het jullie niet – en mezelf ook niet. Maar de kunstenaar in mij dicteert. Ik moet het schilderen zoals ik het nu doe.

Dit cahier gaat over het schilderij *Oorlog*. Je ziet niet alleen het schilderij zoals het is geworden, maar ook de ontwikkeling van het schilderij, vanaf de eerste lijnen op het paneel tot de voorlaatste staat.

De schilderijen zijn als deuren naar de werkelijkheid. Wie nieuwsgierig is, die kan ze open doen en kijken naar de wereld zoals ik die zie. De teksten zijn weliswaar andere deuren, maar je komt wel in dezelfde kamer terecht.

Godfried Zöllner

Eerste fase

De zwarte handen van de nacht
trekken zwarte sporen
door de zwarte straten, over zwarte
stenen, zwarte stroken struiken
over zwarte rozen.

En de zwarte huizen staan massief
met dichte ramen die alleen
maar zwart weerkaatsen
machteloos afwachting in de zwarte adem
van morsdode kathedralen
vol met zwarte kaarsen en kantoren
die tot in de punten zijn geblakerd.

Binnen liggen mensen
in hun ebbenhouten bedden.

Wie niet zwaar en malend ligt te tobben,
slaapt een zwarte, zwarte slaap.

Zelfs daar vindt niemand licht.

De mensen dromen dicht van zwarte ogen
en zwart zonlicht.

Wie niet wakker is, wil doodgaan.

Tweede fase

Bij het afbreken van een oorlog

Op de hoofden van bevelhebbers
bloeien boterbloemen,
op het netvlies van soldaten
staat het craquelé van het slagveld,
in de buiken van onthoofde gezinnen
groeit onkruid.

De handtekening
van de overwonnen macht
in handen van de winnende partij
noemen we vrede.

Nu is de honger naar rust
groter dan alles, nu is er niets
anders te doen dan scheppen
wat kapot ging.
Vrouwen voorop met ferme handen,
de mannen zwabberend erna.

En het oor van de wereld dooft,
want het zwijgen na de oorlog
is nou eenmaal niet zo mooi
als de stilte van ervoor.

Het zal weer horen
als er ergens wordt gevloekt,
in oude talen of in nieuwe,
als opnieuw de puist van de vrede
op uitbreken staat.

Want op de avond van de overgave
werd in doodse stilte
een niet te filmen wraak gezworen.

Derde fase

Bij de vrede voor de storm

Het is vrede, je merkt het aan alles.
De lucht, bijvoorbeeld, is prachtig blauw
met hier en daar een perfecte wolk
aan een zijden draadje.

De winkelstraten vol met laaghangende
bevolking - men slaat zijn slag nu het
nog kan. - Buren zijn daarentegen
uitermate oppervlakkig aardig
en houden elkaar te vriend,
je kunt immers nooit weten.

Er vallen de laatste tijd opvallend
weinig doden in het verkeer,
alsof er een voorraad leven
wordt opgebouwd.
Aan ouderdom sterft op het moment
niemand. Later

zijn er mogelijkheden te over,
nu is het opletten geblazen: de lucht
te zien veranderen,
de eerste oostenwind te voelen,
voorbodes van de storm,
daar gaat het om.

De vogels nemen het ervan.
Zij pikken het graan zolang het kan.
Mensen kunnen dat niet.
Die pikken het leven pas als het fout is.
Die zien pas het geluk
als ze het niet meer hebben.

Cahier 1

Godfried Zöllner

Schilderijen over leven en oordeel - Oorlog

Vormgeving en teksten: Hein Walter

Cahier is een uitgave van stichting De Zijderups.
Cahier is een serie kunstenaarsportretten van
Flevolandse kunstenaars.

*Cahier 1, Godfried Zöllner - Schilderijen over leven
en oordeel - Oorlog*, is de eerste in deze reeks.

De uitgaves zullen onregelmatig
plaatsvinden - de nummers worden per stuk
aangeboden. Ze kosten € 5,- per nummer,
inclusief porto.

Informatie over de cahiers:

www.dezijderups.nl

Informatie over Godfried Zöllner:

www.godfriedzollner.nl